

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö pyytävät lausuntoa aiheesta: Työryhmän ehdotus arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi.

Lausunto

Asia: Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma Apoli2020, kohti kestävää arkkitehtuuria, tavoitetilavuoteen 2035 – ohjelmaehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriö STM kannattaa sitä, että Suomen arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmaehdotuksessa kestävä kehitys nähdään ekologisena, sosiaalisena, taloudellisena ja kulttuurisena kestävyyttenä. STM pitää hyvänä, että ohjelmaehdotuksessa on huomioitu muun muassa ilmastonmuutos, hyvinvointi ja terveys, yhdenvertaisuus ja osallisuus, digitalisaatio, väestökehitys, aluekehitys. Erityisen hyvänä nähdään, että ehdotuksessa on paneuduttu Suomelle ominaiseen väestön ikääntymiseen. Positiivisena asiana nähdään digitalisaation huomioiminen myös ihmisten elämäntapoja ja toiveita moninaistavana voimana.

STM pitää hyvänä, että ohjelmaehdotuksessa on huomioitu ilmastonmuutoksen vaikutukset yhteiskunnalle sekä sen rakenteille ja näin ollen myös rakennetulle ympäristölle ja ihmisten terveydelle. Rakennetulla ympäristöllä on yhteys sosiaali- ja terveystalouteen ja on positiivista, että ihmisen ja ympäristön välinen vuorovaikutus on huomioitu ehdotuksessa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen huomioiminen rakennuksien ja yhdyskuntien suunnittelussa ja miten niitä rakennetaan, on positiivinen asia. Arkkitehtuurilla on arvo sen keskellä eläviin ihmisiin. On tärkeää huomioida, että jokaisella ihmisellä on oikeus elää inhimillistä, arvokasta ja yhdenvertaista elämää hyvässä ja miellyttävässä ympäristössä. Hyvällä suunnittelulla ja arkkitehtuurin keinoin on mahdollista luoda erilaisia tiloja ja paikkoja yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseen, joka tukevat hyvinvointia ja terveyttä. Marinin hallitusohjelman mukaisesti sosiaalisesti kestävä hyvinvointivaltio ottaa huomioon kaikkien ihmisten osallisuuden edistämisen ja yhdenvertaisuuden toteutumisen. STM pitää hyvänä asian sitä, että viherympäristön läheisyys, kulttuuriperintö, julkinen taide sekä liikkumista ja sosiaalista kanssakäymistä tukeva ympäristö nähdään osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. STM pitää myös tärkeänä, että ohjelmassa on tunnistettu arkkitehtuuripoliittikan mahdollisuudet eriarvoisuuden vähentämiseen.

STM kiinnittää huomiota siihen, että perus- ja ihmisoikeuksien huomiointi on välttämätön osa kestävä kehityksen toteutumisesta. Siksi on tärkeää huomioida muun muassa ympäristön kannalta kestävien asuinratkaisujen ja -ympäristöjen merkitys eri väestöryhmien, kuten iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden, oikeuksien toteutumiselle.

STM pitää hyvänä asiana, että digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia nostetaan esille ohjelmaehdotuksessa, kuten arkkitehtuurimatkailu, joka tuo kaikille ihmisille mahdollisuuden tutustua arkkitehtuurimme. Tämä lisää niiden henkilöiden vireyttä ja aktiivisuutta, joilla ei ole mahdollisuutta itse käydä tutustumassa arkkitehtuuriin. Erityisesti Covid-19 aikana tämä mahdollisuus tuo helpotusta ja positiivisuutta monen ihmisen elämään.

Aluekehitys ja kaupungistuminen on nostettu Marinin hallitusohjelmassa esille, erityisesti on huomioitu alueiden välisen ja kuntien sisäisen eriytymisen vähentämien. Asuinalueiden

eriytymistä voidaan torjua esimerkiksi kaavoituksella, suunnittelulla ja toteuttamalla laadukkaita tiloja ja palveluja kaikille ihmisille tutkimustietoon pohjautuen ja asiantuntijoiden yhteistyöllä. Arkkitehtuurissa, rakentamisessa, asuinalueiden monimuotoisuudessa, esteettömyydessä, turvallisuudessa ja ympäristöystävällisyydessä on huomioitava kaikki ihmiset.

STM kiinnittää huomiota toimenpiteeseen "Osallisuuden lisääminen ja eriarvoisuuden estäminen otetaan alueiden suunnittelun lähtökohdaksi", jossa mm. kehitetään mittaristo ihmisten ympäristökokemusten arviointiin. Toimenpiteessä mainitaan mittariston liittyminen muuhun rakennettua ympäristöä kuvaavaan tietoon ja sen hyödyntämiseen. Olisi kuitenkin tärkeä huolehtia myös mittariston yhteensopivuudesta ja liittymisestä laajemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevaan tietopohjaan.

STM ehdottaa, että toimenpiteessä "Tietoisuutta rakennetun ympäristön hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista lisätään" fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin lisäksi otetaan huomioon myös sosiaalinen hyvinvointi.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Erityisasiantuntija

Seija Viljamaa